

سینما) بافیلم «خاموشی در یا»بر سر زبان هاافتاداماً بافیلم «خیلی دور، خیلی زودی» معروف شد. با این حال، بیشـــتر مر دم او را از سریال «مدار صفر در جه»، به یاد دارند. «مدار صفر در جه»

داستانی است که در سال های جنگ جهانی دوم اتفاق افتاده و مربوط به زندگی یک دانشجوی ایرانی است که برای ادامه تحصیل به فرانسه عزیمت می کند. مسعود رایگان در این سریال که گفتهمی شود در زمان پخش، مخاطبان زیادی را پای تلویزیون نشانده، نقش پدر «حبیب پارسا»

ر کی گرفت. گذشته او همراه همسرش (رویا تیموریان)، ناصر تقوایی و رخشان بنی اعتماد در برنامهای که برای حمایت از «کار تن خواب ها» تدار ک دیده شده بود، شر کت کرد. او به همکار ان خود انتقاد

دار دومعتقداست، همه باید برای مشارکت در امور اجتماعی احساس مسئولیت داشته باشند.

«رایگان»از حاضر نشدن تعدادزیادی ّاز همکارانشُ که در آین برنامه دعوت شده بودند، گلایه دارد. «طرح نو» در وسط هفته این شماره به گفت و گوبا این بازیگر سینماو تلویزیون نشسته و

ست.حلاينمعضلات

بابه کاربر دن عقلانیت،

امادولت بايدوظيفه خودرا

انجامدهد

ايرانني

دربارهموضُوعات کاری او و وضع اجتماعی جامعه ایران،بحثهایی راانجام داده است.

ردانشجوی ایرانی) را برعهده داشت. «مسعود رایگان» چند ســالی را در اروپا بهویژه س بازیگری پرداخت اما در سال ۸۰ به ایران بازگشت. او در عرصه اجتماعی نیز فعال است.

شايدپرسيدن حال واحوال افراد، در روزهايي که بهنظر میرسد مردم با تنگنای اقتصادی ومسائلی از ایسن دست، دست و پنجه نرم میکنند، ۰ وواب مشخصی داشته باشد. با این وجود،حال واحوالتان چطور است؟

(باخنده) خیلی خوبسم. واقعا همه مسا آن قدر خوشیم کهنمی دانیم چه باید بکنیم! آن گونــه که مــن در بیو گرافی شــما خواندم، کار تان رااز پردهخوانی در کارهای پدر تان آغاز كردهايد.درستاست؟

پیشٌ پردهخوانی. وقتی میگویید پردهخوانی، چیز دیگری است. پیشپردهخوانی چیزی بود در قبل، کــه به نظرم اگر الان هم بــه آن بیر دازیم ـت. در پیش پردهخوانــی، موضوعــات اجتماعی را مورد توجه قرار می دادند. من اولین پار در کرمانشاه و در یکی از کارهای پدرم پیش پرده خواندم که موضوعش مربوط به بچه تنبلی بود که در درسهایــُش نمرههای بدی مــی آوردو در آن پیش پرده علت این موضوع، رفتار بدنامادری بچه باً لو بود. در پیش پرده خوانی موضوعات اجتماعی مــورد توجه قرار می گرفــت. درباره بدهــکاران و بســیاری از موضوعات دیگر. اجرای آن هم بسیار پن بود.هممتر، داشت،هُ متم ئیرین بود. هم متن داشت، هم تصنیف و موسیقی خاص خودش. در کارهای پدرم این گونه بود که او خودش تصنیفها را می نوشت. کار بسیار جالبی بودامااز زمانی که به وادی روشنفکری افتادیم، این وضوع،ماراازبسیاری از موضوعاتی که پیش از این ر کی کرد. وجودداشت و جزو سنتهای مابود، دور کرد. یکی از آنها همین پیش پردهخوانی است: نمونه دیگر ر چ نیز پردهخوانی است که در آن تصاویری روی یک پرده کشیده شده بود و پردهخوان با صدای رسایی که داشت، سعی می کرد داستانی را که تصاویر آن ی شده بود، برای تماشاگران، بازگو ر کند. داستان های روی پرده نیز بیشتر تم مذهبی داشــت و مربوط به حادثه عاشــورا، قيام مختار و موضوعاتی از این دست بود. پردهخوان، پرده خودرا هرُ جاكه مي خواست، زير أفتاب و در فضاي بازيا در

ر . . قهوهخانهها،بازوبرنامه خودرااجرامی کرد. آن **طـور که مشـخص اسـت، سـل**یق مخاطبـــان امــروز با آنچــه در گذشــته بوده، ــت.این فضا بر کار هنرمندان نیز تأثب گذاشته و به نظر ، کار سخت تر شده است. دراين فضار ساندن پيامي خاص ياالقاي مفهوم چگونهمیسراست؟

ننیای نمایش، دنیای فرهنگ ساز است و به یک جریان فرهنگی دامن می زند. هر گاه ما به شیعور . مردم احترام گذاشتهایم و با این خُمیرمایه اثری را تولید کردهایم، به او این انگیــزه را دادهایم که اثر را تماشا کند،به این دلیل که به شعورش بی احترامی نشــده اســت. اثر با این ویژگی طوری اســت که چند روز در ذهــن مخاطب خواهــد ماند و ذهن ا و رامشُــغُول خواهد کرد. کار ما در عرصه سُ رُهُنمود دادُن و پیام دادنُ نیسُت. خُوداُثر است که ارتباطش رابا بيننده برقرار مي كند أكر قرار باشد ر آثار با موضوعات، ســـ برخورد شود، مورد توجه قرار نمی گیرد، نمونههای بسیار زیادی وجود دارد که توسط آدمهای بسیار سرشناسی هم تولید شده اما با بی اقبالی مخاطب مواجه شده است. ما در این دوران دیگر نمی توانیم

عر چیز را بهخور د مخاطب دهیم. اطلاعات زیادی مروز در اختیار مخاطب قرار دارد. اینترنت در این نصُر، دنیای دیگری را بهوجُود آورده و آگاهی های نراوانی بهمخاطب امروز داده است. بسیاری از عراوسی بدمحاطب امروز داده است. بسیباری از دســـتاندر کاران از این موضوع غافلنـــد که نگاه مخاطب امروز بــا مخاطب ۲۰ یا ۳۰ــــال پیش تفاوت دارد؛ حتى با نگاه مخاطب ۵ ســال پيش هم تفاوت که ده و آب به خاطب انفحار اطلاعاته ر کی در دنیارخ داده است. دیگر هر چیزی را نمی توانیم(چه درست، چه غلط، چه با بنیان چه

بی بنیان)بهخوردمخاطبدهیم. گفتید کار ما رهنمود دادن و پیام دادن

نیست.پسوظیفههنرمندچیست؟ مادرعالمسینمایافیلمهایتلویزیونی،م را با یک قصه طرح می کنیم. اساسا در دنیای هنر ر ۱۳ میلی میلی ۱۳ میلی موضوع صادق حتی در هنرهای تجسمی نیزهمین موضوع صادق است.هنرمندی که تابلویی رارسم می کند، در اصل پدیدهای ُرانشان می دهد که ما به عنوان مخاطبان تابه حال به آن فکر نکر ده بودیم یا به سادگی از کنار آن ردشدهایم. چرایی این موضوع درواقع توسط خوداثر بیان میشودهاین که چرااین موضوع رخ داده است؟ بی هدف است با هدف خاصی صورت گرفته یانگرفتــه.این خودبیننده اســت که بُاید پازلها را کنار هم بچیند و به نتیجه برسد. گاهی براری بر مخاطبان (بهویژه در دنیای تصویر) به موضوعاتی توجه می کننسد که وقتی بیان می شدود، متوجه می شویم صاحبان اثر، خودشان به آن موضوع فکر نکرده بودندبلکه این موضوع در متن مستتر بوده، در ناخوداگاه هنرمند وجود داشته و مخاطب آن را

خببه هـر روى بايـد به لحـاظ تاثير گذارى، وظیفهای بسرای هنرمنسد قایل بسود، بهویژه ر ... کی این از این از این این این این از ا مصلحاجتماعیهمگذاشت؟

ەنظر مىن ھنرمند كارش، تەنىدارد. ھمزمان با کشــفَی که مخاطب انجام می دهد، اُو هم دُچار کشف و شهود می شود. ما فرزانگان عالم نیستیم یا یگانههایی که به موضوعاتی فکر کرده باشیره بلکه ممکن است در گذر زمان، موضوعاتی در ناخیوه اگاه مامکن گرفته باشد و وقتی سراغ آثری می رویم که گمانمی کنیم یگانهاُست گمان می کنیم یگانه است، ممکن است بر اثر همان نراوشاتی باشد که از ناخودآگاه ما حاصل می شود. من گمان می کنم هنر تزیین کننده زمانه خودش نیست بلکه بیان کننده دوران اجتماعی خودش ست. بااین تفسیر می توان برداشتی از کار کردهنر

. قرائت جامعــه از هنر چقــدر می تواند کار کرد آن را به واقعیتش نزدیک کند؟ این ادعا وجود ندارد که در تمام دنیا هنر به عنوان اصلاحگر اجتماعی عمل می کند اما گاهی جریان هایی . بهوجود می آیسد که ایسن کار کسرد را دارد. در انگار هنر نتوانســته اســت در این قواره ظاهر

كل جامُعه ارتباطش راً گُسترده كندُ أَيا ما داراًی سینمای انواع هستیم، یعنی همه انواع سینمایی و ژانرها در ایران وجود دارد؟ جواب منفی است.

هالیوود می تواند چنین ادعایی کند اما در ایران، این موضوع وجاهت ندارد. موضوعات اجتماعی بر آن هنر تأثیر می گذارند و هر کدام بسّتری برای ارایه و تاثیر گذاری می شوند. جنگ جهانی دوم را ببی این جنگ باعث به وجود آمدن نشور نالیست. ایتالیا میشود. از سوی دیگر، یونسکُو هم شروع به کار کردن درباره جنگ می کند. در واقع یک جریان

ت بن گونه است. نئور ئالیسستها نمونه خوبی برای ن موضوع هســتند. چرا؟ چون جنگ اسـ این دوران بودجههای آنچنانی وجــود ندارد و هر فرابهای تبدیل به لوکیشن «دسیکا» (کارگردان خربدی ببدین به تو نیشن خسیده ر در فردن ایتالیایی و از پیشگامان نئورثالیسم) یا هنرمندانی از این دست میشود.امااین که ریان مثلاجنگ تحمیلی به ایران هـم توانسـته در عرصه هنر بر خور داحساسی پاسخ حلمعضلات امروز جامعه

بدیدمی آیدو اینها سیپساز جریان های فرهنگ

. که بتوانند توضیح دهند و بگویند که چر

چنین ویژگیای داشته باشد، سوالی است که پاسخش را . بمكن است اين موضوع،

به تفاوت نگاه ما با غربیها ربط داشته باشد؟ . كن اسـت. واقعيت اين

برنامهریزیمدونواعتبارات ویژهدولتیامکانپذیراست. دوباره تأکیدمی کنم که تمام تلاشهادراینزمینه قابل ستایش استوحتی باید ست نگاه ما با نگُاهی که در با آنهاهمكارىوهمراهى كرد . غــرب وجــود دارد، متفاوت اســت. این تفاوت نگاه حتی در معماری ما هـــم نمود دارد. تفاوتی که باعــث تغییرهای زرگ شده است. اگسر در

عُماری ایران دقیق شــویّد، ُمیبی بناهای ایرانی، همیشــه بهدرون باز میشــوند نه ت. آنجادرُهابه به بیرون اما در غرب متفاوت اس بيرون باز مى شــوند. اين دعوت به درون، يکُ نوع راز گُونگی با خود به همراه دارد که حتی در معماری ما دیــده میشــود. در صور تی که آن جــا دعوت بهبرون است. همین مبنای نظری و فکری باعث به بروی: شده،انسسان غربی در انزوایی به سر می برد که او را تنها می سیاز دو او از همین تنهایی رنج می برداما موضوعی که اهمیت دارد، این است که آنها در این میان بهنوعی عقلانیت دست یافتهاند، دنبال این

عقلانيت رفتهاندواز آن استفاده كردهاند عقلانيت

آنها به جاهایی کشیده شده که مثلا توانسته اند

تکنولوژیشان را توسعه دهند. حتی در عرصه همین تفاوت، به زندگی جمعی و فردی منجر

ممکن است. قدر مسلم، ما در جمع زندگی می کنیم و همدیگر را راحت نمی گذاریم از این نوع زندگی هم گاهی رنج می بریم گاهی برخی ز مااُعتراض می کنیگ که چرابرخی حتی درباره پرده منزل ماهم نظر می دهنداما در غرب این گونه ست. همین موضوع باعث می شود حتی اگر آنها نشوند. موضوع دیگر این است که همین در جمع زندگی کردن باعث می شود همه ما در زمینه های ف کارشناس شویم وقتی هم در جَمع حاه

میشویم، هرکدام از مااز آسترونومی می دانیم تا تاریخ، فلسفه و جامعه شناسی اما آنها وقتى باستوال مواجه شيوند رباره یک موضوع که تخص رد ۔ ۔ . عند ممکن است مثلا دربارہ . تأریخ اطلاعات عمومی داش باشند که قطعا دارند اما دریاره ر بربر۔ ین موضوع بحثکارشناسی

_ بــه موضوعــات اجتماعــ رسـيديم. بـا خبــر شــديم کـه چنـدی پیـش در یکی از سازمانهای مردمنها

که در زمینه افراد بیخانمان(کارتنخبواب) فعالیت میکنند، عضور پیدا کر دید. سےوال این است؛ چه شد که بـه این زمینه علاقه مند شـدید و اساسـا . چگونه افراد مشهور می توانند به موضوعاتی که فعالیتهای داوطلبانیه را تقویت می کند، بپردازندو باعث توجه مردم به این موضوعات

این سخن از بزرگان ما نقل شده است که اگر د می تواند مدینه فاضله ما باشد، یک نفر شبی را گرسنه بخوابد و بی پناه باشد، نباید آن شب را به سبحبرسانيم.اين كلام خود گوياي تمام آن چيزي است كه مابايد در جامعه به آن توجه داشته باش

از آن درکمی کنمومی فهمم) که نباید به سرانجام وُوضَعاُعضای جامعُهای کُه در آن زندگی می کُنیم، بی توجه باشیم. در این میان شاید وظیفه افرادی بی توجه باشیم. در این میان شاید وظ که در زمینهای خاص مانند هنر مشهور هستند، سنگین تر باشد. لااقل هموطنان ما فکر می کنند که ما(هنرمندان) نسبت به موضوعات جامعه، آدمهای حساس تری هستیم و شاید بتوانیم در ، بوضوعاتی که جامعه امروز مابا آن دست به گریبان هم یکصدا و همنوا باشیم، این است که بگویم: عقلانیت، عقلانیت اگر بتوان این موضوع را در جامعه امروز ایسران رواج دادمی توان امیدوار بود مشکلات در بخش های مختلف به مدد رواج عقلانيت، كمترباشد.

این کلام به آن معنی است (حداقل معنایی که م

رک اشاره کردید که در یکی از موسسههای مردمنهاد فعال در زمینه امور بیخانمانها حضور پیدا کردیم. آن روز که مادر آن موسسـه حاضر شــدیم، به بهانه پخش فیلمــی از آقای تقوایــی بود که مــن، خانم تیموریان و خانم بنی عتماد هم همراه آقای تقوایی به تماشای فیلم نشستیم. در آن برنامه از چهرههای مختلف عرصه هنر وسینمادعوت شده بودامالتقادی . ختلف عرصه هنر وسینمادعوت که همین ٔجاباید اُزُ هم صنفان ُخود و اهاُلی سینما کنم، این است که هرچند در چنین برنامه ای حضور شخص آقای تقوایی وُ خانمها بنی عَتماد و تیموریانُ کافی بود اما دیگران نیز باید با احساس مسئولیت به این دعوت، پاسخ مثبت می دادند و برای توجه دادن ی رکز در در می به موضوع بی خانمان ها یا پشتر مردم و مسئولان به موضوع بی خانمان ها یا کارتن خواب ها، در این پر نامه حاضر می شدند.

نکتهای که در این میان اهمیت دارد، این است که هنگام پخش فیاهم، آقای تقوایسی، خانمها نے اعتمادو تیموریان و خودبندہ، های های گریه . ی کردیم. چرا؟ برای این که مسائل مطرح شده می کردیم. چرا؟ برای این که مسائل مطرح شده در آن فیلم، دل همه ما را به درد آورده بود. سـوال همه مااین بود که چرااین گونهٔ استُ؟اگر اعتیاد در جامعه ما وجود دارد و شایع شده، سوال این است كه چرا به مُوقع، سُـراُغ آن نمى رويم و این معضل را حل نمی كنیم؟ حل این معضلات از دست من وامثال من برنمي آيدو درواقع هم ما براي از بين بردن این معضلات، کاری نمی توانیم انجام دهیم. ما فقط می توانیم هشدار بدهیم و گوشزد کنیم. تصمیمات کلان در جای دیگری گرفته میشود و ما می توانیم و باید به مسئولان گوشُزد کنیم کُه چنین معضلاتی وجود دارد تابرای حل آنها چارهای

ت اما از نظر خود شما مسئول حلاين معضلات كيست؟

.. ،این کــه برنامههایــی اج سازمانهای مردمنهاد بسرای فعالیتهای خود ے۔ یراجمع کنند،خوباستاماچارہکار . کار ۲۰۰۰ فرض کنید پس از اجرای برخی برنامه ها و با حضور مردموخیرین،مبالغیهمبرای کارهای اینچنینی، جمع آوری شد.فکر می کنیداین مبلغ چقدراست؟ كفاف حل چه ميــزان از اين معضلات را مي دهد؟ حل این موضوعــات وظیفه دولت اســت. وظیفه سازمانهای امور اجتماعی است که در همهجای دنياً هم فعال هستند حتى براى حل اين معضلات

پای ســازمانهای بینالمللی مطابق آماری که یکی از مســئولان همان سازمان مردمنهاد (آن هم با اســـئفاده از آمارهای رسمی) اعلام کرد، ۳هــزار بانوی کارتن خــ داریم. خانهای که بهنام «خانهمهر» برای خانمهای بی سرپرست و بی پناه تأسیس شده (خانهامید برای آقایان با این وضع است) از این ۳هزار بانوی ر در است کار علی است که در است تواند تحت پوشش قرار دهد؟ تازه این آمار، آمار رسمی است که باید درباره تعداد واقعی آن بیشتر بررسی شـود. با این شیوه کار، به در بسته میخوریم تلاشهایی اینچنین، تلاشهای بسیار خوب و قابل ستایشی است و باید از آن قدردانی کردو حُتی باید به کمک آنهایی کُه در سازمان های مردم نهاداقدام به چنین فعالیت هایی مى كنند، شتافت اما اين امور با توجه به وسعت آن برعهده دولت است. دوستی فرزانه به کنایه خوب می گفت که «این سینه پر است» و منظورش این . ود کهنگذاریدناگفتههایی کهبسیار وجوددارد، د

-عقلانیتی که گفتیــد، در این زمینه کجابه کار

- د میآید؟ . د، همان طـور که نمونه هایــی را پیش از این ذکر کردم، در این زمینهها بیشتر احساسی برخوردمی کنیم. همه ما این گونه هستیم. برخورد أُحُسانُسي پاسخ حل معضّلات امروز جامعه ايراُن نيست: حل اين معضلات با به كاربردن عقلاتيت، رنامهريزى مدون واعتبارات ويژه دولتى امكان پذير ..دوباره تأکیدمی کنم که تمــام تلاشه ين زمينه قابل ســـتايش اســت و حتى بايد با آنها . ارایه کنید. پاسـخ من این است؛ ما که در نهادهای رات ... دولتی نیستیم بخواهیم برای حسل معصر ... برنامه ارایه دهیم ارایه برنامه و رواج عقلانیت در از این دولتی هاست. ما ر ر یی ر ر — -----یم ۱۰۰ یی معصرت. ی بینیم و می توانیم جزو گروههای مرجع باشیم بروههایـــی که مردم بــه آنها لطف دارنــدو دارای اعتباری نزد مردم هستند. بزشکان، هنرمندان سیری مرد مرحم هستند. و گروههایی اینچنینی که می توانند در اجرای برنامهها مشارکت داشته باشیند و مردم را هم به ین دلیل که از آنها حرفشنوی دارند، به مشارکت دعوت کنندامادر مقابل حجم بسیار زیاد مشکلات (کودکان کار، کودکان خیابانی، دختران فراری و...) در آینده دچار بی توجهی شــویم. اگر جامعه دچار بی توجهی شود، فاتحه موضوع خوانده است.

به نظر می رسد جامعه تا حدی دچار این بی توجهی شده است. موافقید؟

له، تاحدی دچار این موضوع شـدهایم. بعض ر - ی. یم - عردم میدهد نسبت به بسیاری از در خیابان رخ میدهد، نسبت به بسیاری از ناهنجاری ها بی توجهند. نمی خواهیم موضوع را خیلی بزرگ کنیم اما واقعیت این است. با این بیان هم امیدوارم مسئولان متوجه شوند که چه رخدادهایی در جامعه ایرانی در جریان است و رخدادهایی در جامعه ایرانی در جریان است و اگر جلوی آن را نگیریهم، چه اتفاقاتی در انتظار ما